

Asutuste pealinnast väljaviimine

28.06.2016

Kronoloogia

- Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammis on punkt 4.6. „Toetame autonoomselt toimivate ja keskvalitsusega nõrgalt seotud avaliku võimu asutuste (sihtasutuste, inspeksioonide, ametite, agentuuride jmt) väljaviimist pealinnast. Peame seda regionaalse arengu oluliseks teguriks.“
- Tegevusprogrammist tulenevalt analüüsiti riigiülesannete analüüsi raames asutuste pealinnast väljaviimise temaatikat.
- Valitsuskabineti 25.08 nõupidamisel otsustati, et ministeeriumid esitavad ühe kuu jooksul ettepanekud oma valitsemisalas töökohtade ja võimaluse korral asutuste pealinnast väljaviimise kohta (50-100 töökohta iga ministeeriumi kohta).
- Rahandusministeerium esitab hiljemalt 2017. a jaanuaris Vabariigi Valitsusele asutuste pealinnast väljaviimise tegevuskava. Tegevuskava peaks andma tervikliku ülevaate sellest, millised asutused/üksused/töökohad ja kuhu ning millal kolivad. Ühtlasi peaks olema arvatatud ümberkorralduste hind.

Eesmärk

Viia pealinnast välja töökohti ning võimalusel struktuuriüksusi ja terveid asutusi selleks, et

- maakondades oleks rohkem töökohti, sh kõrgepalgalisi avaliku sektori töökohti;
- tasakaalustada regionaalset ebavõrdsust;
- valitsusasutused asuksid kodanikule lähemal.

Kuidas seda teha?

- ministeeriumid vaatavad oma haldusala töökohtade kolimise võimalused üle;
- töökohtade liikumine peaks toimuma paralleelselt maavalitsuste reformiga;
- ümberkorraldusi ei saa teha jõuga, väljaviimine õnnestub siis, kui selle osas on olemas asutuse juhi tahe.

Kui palju töökohti/asutusi võiks pealinnast välja viia?

Riigiülesannete analüüsis on nimetatud 35 asutust, mille osalist või täielikku Tallinnast väljaviimist võiksid ministeeriumid ja asutused ise kaaluda. Nendes asutustes on pealinnas kokku enam kui 3300 töökohta.

Milliseid töökohti/asutusi saab pealinnast välja viia?

Teiste riikide kogemuse kohaselt on pealinnast võimalik välja viia põhimõtteliselt kõik asutused. Lihtsalt osade asutuste ümberpaigutamine on ressursi- ja ajamahukam ning võib mõjuda negatiivselt ülesannete täitmise kvaliteedi osas. Asutused, mille väljaviimine on enam komplitseeritud ning mis Eesti kontekstis võiksid jääda pigem pealinna:

- Ministeeriumid ja osad põhiseaduslikud institutsioonid, kuna nende ametkondade töötajatel on sagedased otsekontaktid Vabariigi Valitsuse ja Riigikogu ning välisriikide esindajatega.
- Spetsiifilise või väga kõrget kvalifikatsiooni nõudvate töötajatega asutused, kus suure tõenäosusega on uues asukohas töötajate leidmine liiga keeruline (ettevõtted, ülikoolid, kohtud).

- Asukohaga ja ajaloolis-kultuuriväärtuslike ning eriotstarbeliste ruumidega hoonetega tihedalt seotud asutused (nt teatrid, muuseumid, arhiivid), mille kolimine eeldab eriotstarbelise hoone olemasolu või ettevalmistamist.
- Asutused, mille osas on juba tehtud suured kinnisvaraotsused (nt haiglate võrgustik, vanglate võrgustik).
- Üksused, mis teenindavad ennekõike Tallinna ja Harjumaa elanikke (nt Politsei-Piirivalveameti Põhja Prefektuur, Maanteeameti Põhja regioon).
- Nn sümbolhoonetes paiknevad asutused (nt põhiseaduslike institutsioonide hooned, Rahvusraamatukogu, Eesti Kunstimuuseumi hooned).

Milline on teiste riikide kogemus?

Rahvusvaheline kogemus pealinnast asutuste väljaviimisel on näiteks Rootsil (2700 töökohta), Suurbritannial (69 000 töökohta), Lõuna-Koreal (valdav osa valitsusasutustest) ning töökohtade pealinnast väljaviimist kavandatakse ka Taanis.

Milline on Eesti senine kogemus?

- Justiitsministeeriumi vanglate osakonna viimine Jõhvi;
- riigi maksekäskeskuse loomine Haapsalusse;
- Maaelu Edendamise Sihtasutuse viimine Viljandisse;
- Haridus- ja Teadusministeeriumi viimine Tartusse - lisandus Tartusse üle 200 töökohta.
- Riigi Tugiteenuste Keskusel on üksuste loomine Tartusse ja Viljandisse.

Kitsaskohad

Asutused ise peavad sageli pealinnast väljaviimist ebavajalikuks järgmistel põhjustel:

- kuna nii võib kaduma minna hulk häid töötajaid - *Rootsis viidi pealinnast välja 2700 töökohta, ent vaid 1% töötajatest läks uude asukohta. Samas annab see võimaluse väljaspool pealinna elavatel inimestel hea töökoht saada või saavad inimesed, kes töö tõttu on pealinn kolinud, tagasi kodukohta naasta.*
- väljaspool Tallinna on raskem leida uusi töötajaid – *Tõsi, väiksemas linnas on väiksem valik töötajaid, ent kindlasti on ka väljaspool Tallinna jätkuvalt häid töötajaid. See on muna ja kana küsimus, ehk kui pole töökohti, siis pole ka inimesi.*
- kolimisega kaasneb lisaraha vajadus – *aga teistpidi on väljaspool pealinna üldjuhul soodsamad kinnisvara rendihinnad ning lõpuks on see põhimõtteline valikute küsimus, kuidas riik regionaalpoliitikat teeb ja kus me oma inimestel elamist soodustame.*